T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2023/542
KARAR NO : 2023/666
KARAR TR : 27/11/2023

ÖZET: Maddi hasarlı trafik kazası tespit tutanağının iptali istemiyle açılan davanın, ADLİ YARGI YERİNDE görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : A.M
Vekili : Av. R. Ö
Davalı : Adana İl Emniyet Müdürlüğü

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili, 21/08/2023 tarihinde Adana ili, Seyhan ilçesi, ...Mahallesinde davacının sevk ve idaresindeki .. UK ... plakalı aracın karıştığı maddi hasarlı ve yaralanmalı trafik kazası sonucunda Adana İl Emniyet Müdürlüğü Trafik Denetleme Şube Müdürlüğünce düzenlenen Ölümlü/Yaralanmalı Trafik Kazası Tespit Tutanağının hukuka aykırı olduğunu ileri sürerek, iptali istemiyle adli yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. Adli Yargıda

2. **Adana 4. Sulh Ceza Hâkimliği 01/09/2023 tarih ve D.İş.No.2023/6005 sayılı kararı**le, *"...Bu düzenlemelere göre, maddi hasarlı kaza tespit tutanağı, kazaya karışan taraflar arasında çıkabilecek cezai ve hukuki uyuşmazlıkların çözümüne esas olacak ve trafik zabıtasınca düzenlenecek bir belgedir. 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanunun 10. maddesi çerçevesinde, sulh ceza mahkemesine görev yükleyen "Diğer Kanun" niteliğindeki 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu ile bu Kanuna göre çıkarılan Karayolları Trafik Yönetmeliğinde, maddi hasarlı trafik kazası tespit tutanağının iptali için sulh ceza mahkemesine başvurulacağı yönünde hiçbir hüküm bulunmamaktadır. Maddi hasarlı trafik kazası tespit tutanağı, 5326 sayılı Kabahatler Kanununun "İdari Yaptırımlar" başlıklı 16. maddesinde yer alan idari para cezası ile idari yaptırımlar kapsamına da girmemektedir. Esasen; maddi hasarlı trafik kazası tespit tutanağı düzenlenmesi ile, ilgililerin iptali için başvuruda, bulunabileceği, bir idari yaptırım veya tedbir niteliğinde bulunmayan durum (ve/veya delil) tespitinden ibarettir. Özel Kanunlarla çözümü sulh ceza mahkemelerine bırakılmış, idari yaptırım veya tedbir niteliği de bulunmayan bu belgenin, adli veya idari yargı yerlerinde çözümlenecek uyuşmazlıkların görülmesi sırasında, o mahkemelerce değerlendirilecek bir tutanak olduğundan, maddi hasarlı kaza tespit tutanağına yönelik davanın iptali isteminin, bu açıdan da sulh ceza mahkemesinde görülmesi olanağı bulunmamaktadır. Maddi hasarlı trafik kazası tespit tutanağı, ileride görülecek uyuşmazlıklarda, bir idari işleme veya adli yargının görev alanına giren konularda bir mahkeme kararına konu edildiği takdirde, ilgililerce idari işlem veya adli merciilerce verilen kararın kanun yolu incelemesinde, itirazların ileri sürülebileceği belge olduğundan ve maddi hasarlı trafik kazasının iptali ve kusur oranının yeniden belirlenmesi talebinin Sulh Ceza Mahkemesinin görevleri arasında bulunmadığından, Yargıtay 12. Ceza Dairesinin 2013/17365 esas ve 2013/23320 sayılı 10/10/2013 tarihli kararının da bu yönde olduğu ve ayrıca kaza tespit tutanağının iptali başvurusu kapsamında bir keşif yapılması gerektiği, ve keşif neticesinde kusur durumuna ilişkin bilirkişi incelemesinin şart olduğu da gözetildiğinde; bu sayılan işlemlerin kaza tespit tutanağına ilişkin olarak açılacak asıl ceza ve hukuk davalarında ilgili mahkemelerce yapılması, yargılamayı yapan hakim tarafından olay yerinde keşif sırasında olayın oluşumu, sonuçları mevcut delillerle ilişkilendirilerek incelenmesi ve hakimin kendisinin bizzat olaya vakıf olmasının yargılamanın sıhhati açısından daha sağlıklı olduğu, asıl işlevi soruşturma aşamasında hakim tarafından yapılması gereken usuli işlemleri yapmak olan sulh ceza hakimliklerinin asıl yargılamanın yerine geçecek veya önünü kapatacak mahiyette işlem tesisinin uygun olmayacağı, bununla beraber iptal talebinde*

bulunan tarafların ayrıca hukuk mahkemelerinden kusur durumunun tespiti için HMK'nın 400. Maddesi kapsamında tespit davası açarak talepte de bulunabilecekleri kanaatiyle Anayasa Mahkemesinin 2013/7304 başvuru numaralı 15/04/2015 tarihli kararında da belirtildiği üzere, Adana Trafik Denetleme Şube Müdürlüğü, Kaza İnceleme Ve Değerlendirme Büro Amirliğinin 21/08/2023 tarih ve 135363 kaza tespit tutanağına yapılan itirazın reddine karar vermek gerekmiştir. Başvuranın yetkili idare mahkemesine başvuruda bulunma hususunda muhtariyetine, itirazın reddine ... " karar vermiş bu karar kesinleşmiştir.

3. Davacı vekili bu kez, aynı istemle idari yargı yerinde dava açmıştır.

B. İdari Yargıda

4. **Adana 2. İdare Mahkemesi 05/10/2023 tarih ve E.2023/1825 sayılı kararı**ile, *"...Bu düzenlemelere göre, trafik kazası tespit tutanağı, kazaya karışan taraflar arasında çıkabilecek hukuki uyuşmazlıkların çözümüne esas olacak ve trafik zabıtasınca düzenlenecek bir belge olup, idari işlem niteliği de bulunmayan bu belgenin, adli yargı yerlerinde çözümlenecek uyuşmazlıkların görümü sırasında o mahkemelerce değerlendirilecek olduğundan, maddi hasarlı kaza tespit tutanağına yönelik davanın idari yargı yerinde görülmesi olanağı bulunmamaktadır.*

Bu durumda, davacı tarafından, trafik kazası tespit tutanağına itirazen açılan ve idari yargı yerinde görülmesi olanağı bulunmayan davanın görüm ve çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır. Nitekim; benzer nitelikteki bir davada. Uyuşmazlık Mahkemesince verilen 23/01/2023 tarih ve E:2022/769, K:2023/8 sayılı kararda bu doğrultudadır.

Açıklanan nedenlerle; görevli yargı merciinin belirlenmesi için Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurulmasına, Adana 4.Sulh Ceza Hakimliğinde açılan davada, anılan Hakimliğin 2023/6005 D.İş. sayılı dava dosyası ile birlikte işbu dava dosyasının Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine, uyuşmazlığın incelenmesinin Uyuşmazlık Mahkemesi'nce bir karar verilmesine kadar ertelenmesine..." karar vermiştir.

III. İLGİLİ HUKUK

5. 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun *"Trafik kazalarına el koyma ve bilirkişilik"* başlığını taşıyan 83. maddesi şöyledir:

"Trafik kazalarına;

a) Adli yönden gereği yapılmak üzere mahalli genel zabıtaca,

b) Kazanın oluş nedenlerini, iz ve delillerini belirleyerek trafik kaza tespit tutanağı düzenlemek üzere de trafik zabıtasınca el konulur.

Trafik zabıtasının görevli olmadığı veya bulunmadığı karayollarında meydana gelen kazalarda trafik kaza tespit tutanağı mahalli genel zabıtaca düzenlenir ve bir örneği o yerin trafik zabıtasına gönderilir.

Karayollarında meydana gelen ve yalnız maddi hasarla sonuçlanan trafik kazalarında tarafların anlaşması halinde ve fiil başka bir suç oluşturmuyorsa adli kovuşturma yapılmaz ve Türk Ceza Kanununun 565 inci maddesi hükmü uygulanmaz.

Trafik kazalarında yolun trafiğe kapandığı hallerde; trafik zabıtası veya genel zabıta; iz ve delilleri kaybolmayacak şekilde işaretledikten ve gerekli işlemleri yaptıktan sonra, karayolunu trafiğe açmaya yetkilidir.

Karayolunun trafiğe kapanmasına ölümlü ve hayati tehlike yaratan yaralanmalı kazalar neden olmuş ve bu kaza can, mal ve trafik güvenliğini etkiliyor ve başka bir yoldan geçiş verilemiyorsa Cumhuriyet savcısının gecikeceğinin anlaşılması halinde, gerekli işaretlemeler yapılıp araç ve ölüler kenara alınarak durum bir tutanakla tespit edildikten sonra yol trafiğe açılır.

Trafik zabıtası, usul kanunlarına göre görevlendirilirse, trafik kazalarında bilirkişilik yapar.

Trafik kazaları, kaza tahkik memurluğu, bilirkişilik ve bunlarda aranacak şartlar ile diğer esaslar yönetmelikte gösterilir."

6. 2918 sayılı Kanun'un *"Görevli ve Yetkili Mahkeme"* başlıklı 110. maddesi şöyledir:

"(Değişik: 11/1/2011-6099/14 md.) İşleteni veya sahibi Devlet ve diğer kamu kuruluşları olan araçların sebebiyet verdiği zararlara ilişkin olanları dâhil, bu Kanundan doğan sorumluluk davaları, adli yargıda görülür. Zarar görenin kamu görevlisi olması, bu fıkra hükmünün uygulanmasını önlemez. Hemzemin geçitte meydana gelen tren-trafik kazalarında da bu Kanun hükümleri uygulanır.

Motorlu araç kazalarından dolayı hukuki sorumluluğa ilişkin davalar, sigortacının merkez veya şubesinin veya sigorta sözleşmesini yapan acentenin bulunduğu yer mahkemelerinden birinde açılabileceği gibi kazanın vuku bulduğu yer mahkemesinde de açılabilir."

7. 2918 sayılı Kanun'un *"Suç ve ceza tutanakları"* başlıklı 114. maddesi şöyledir:

" (Değişik: 18/1/1985-KHK 245/13 md.; Değiştirilerek kabul: 28/3/1985-3176/13 md.)

(Değişik birinci fıkra: 3/5/2006 - 5495/3 md.) Bu Kanunda yazılı trafik suçlarını işleyenler hakkında yetki sınırları içinde Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Genel Komutanlığı personeli ile Ulaştırma

Bakanlığının ve Karayolları Genel Müdürlüğünün ilgili birimlerinin il ve ilçe kuruluşlarında görevli ve yetkili kılınmış personelince tutanak düzenlenir.

Birkaç trafik suçunun bir arada işlenmesi halinde her suç için ayrı ceza uygulanır.

(Değişik fıkra: 3/11/1988 - 3493/48 md.) Yargı yetkisine giren suçlarla ilgili tutanağın bir sureti ilgili mahkemeye 7 iş günü içinde gönderilir.

(...)

Bu maddenin uygulanmasına ait usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.

(...)"

8. 2918 sayılı Kanun'a dayanılarak çıkarılan Karayolları Trafik Yönetmeliği'nin, *"Trafik Kazalarına El Konulması"* başlıklı 154. maddesi şöyledir:

"Trafik kazalarına el konulmasında aşağıda gösterilen esas ve usuller uygulanır.

a) Trafik kazalarına;

1) Adli yönden gereği yapılmak üzere mahalli genel zabıtaca,

2) Kaza nedenlerini, iz ve delillerini belirleyecek "Kaza Tespit Tutanağı" düzenlemek üzere de trafik zabıtasınca (polis veya jandarma), el konulur.

Trafik zabıtasının görev alanı dışında kalan yerler ile el koyamadığı durumlarda, trafik kaza tespit tutanağı, örneğine uygun olarak mahalli zabıta tarafından düzenlenir ve bir örneği o yerin trafik zabıtasına gönderilir.(...)"

9. Aynı Yönetmeliğin, *"Trafik Kazalarına ilişkin işlemler"* başlıklı 156. maddesi şöyledir:

" (Değişik:RG-21/3/2012-28240)

Trafik kazaları ile ilgili olarak yapılacak işlemlerde aşağıdaki usul ve esaslar uygulanır.

a) Trafik kazası tespit tutanağının düzenlenmesi

1) Örneğine uygun olarak; kaza yerinin durumu, iz ve deliller, kazaya karışan sürücüler, varsa ölü veya yaralılar, hasar veya zarar, gün ve saat ile gerekli görülen diğer hususlar belirtilmek üzere düzenlenir ve olay yerinin durumu bir krokide gösterilir. Tutanağa kazazedelerin olay yerindeki ölüm veya yaralanma durumu işlenir.

Trafik Kazası Tespit Tutanağı; soruşturma evrakına eklenmek, dosyasında saklanmak ve sayısına göre taraflara verilmek üzere yeter sayıda düzenlenir.

Trafik kazası tespit tutanağının düzenlenmesi ile tutanakta yer alan bilgilerin bir veri tabanında toplanmasına ve bu bilgilerin ilgili taraflarla paylaşımına ilişkin usul ve esaslar Emniyet Genel Müdürlüğünce belirlenir.

2) Trafik kazası tespit tutanağı düzenlemeye 154 üncü maddenin (a) bendi gereğince trafik zabıtası ve genel zabıtanın görevli personeli yetkilidir.

Tutanaklar en az iki görevli tarafından düzenlenir. Hafif yaralanmalı veya hasarlı kazalarda tek görevli tarafından rapor şeklinde de düzenlenebilir.

Ancak, Türk Silahlı Kuvvetlerine ait araçların karıştığı trafik kazalarında bir askeri temsilcinin bulundurulması mecburidir.

3) Tutanak düzenleyenler, tutanakta taraflar için kusur oranı belirtmeksizin sadece kazanın oluşumunda kimin hangi trafik kuralını ihlal ettiğini belirtirler.

4) Karayolu üzerinde ölüm veya yaralanma ile sonuçlanıp, olay yerindeki iz ve delillerin tespit ve değerlendirilmesi sonucunda trafik kazası olduğu anlaşılan durumlarda; kazaya karışan taraf veya unsurlardan birinin, birkaçının ya da tamamının olay yerinden ayrılmış olması halinde de trafik kazası tespit tutanağı düzenlenir.

5) Önceden meydana gelmiş veya olay yerinden kaldırılmış araçların karıştığı ve yalnız maddi hasarla sonuçlanan kazalar için trafik zabıtası ve genel kollukça hasar tespitine dair kazaya karışanlara verilmek üzere tutanak veya rapor düzenlenmez. Bu durumlarda hasar tespitleri ilgililerin sigortalarına veya yetkili mahkemelere başvurmaları suretiyle yapılır.

Ancak;

Can, mal ve trafik güvenliğini etkileyen veya yolun trafiğe kapandığı maddi hasarlı trafik kazalarında, kazaya karışanların kazanın oluşuna göre iz ve delilleri işaretleyerek, mümkün olduğu takdirde olay yerinin fotoğraflarını çekerek araçlarını en yakın ve uygun yerlere çekmeleri,

Karayolu üzerinde birden fazla sayıda aracın karıştığı sadece maddi hasarla sonuçlanan ve tarafların bu Yönetmelik çerçevesinde Maddi Hasarlı Trafik Kazası Tespit Tutanağı düzenlemediği trafik kazalarında; taraflara ait araçlardan en az birinin olay yerinde bulunması ve olay yerindeki iz ve delillerden kazanın oluşumu ile o yerde meydana geldiğine kanaat getirilmesi,

hallerinde görevlilerce trafik kazası tespit tutanağı düzenlenir.

b) Kaza istatistikleri

Kazaların nedenlerini tespit etmek ve alınacak tedbirlerin belirlenmesinde kullanılmak üzere, trafik kazası tespit tutanaklarındaki bilgilerden yararlanılarak, kazaya el koyan birimlerce örneğine uygun istatistik formu düzenlenir.

Düzenlenen istatistik formları, her ilde şehiriçi trafik denetleme şube müdürlüklerinde toplanarak, il genelinde değerlendirmesi yapıldıktan sonra Emniyet Genel Müdürlüğüne gönderilir."

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

İlk İnceleme

10. Uyuşmazlık Mahkemesinin Muammer TOPAL'ın Başkanlığında, Üyeler Nilgün TAŞ, Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan 27/11/2023 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, İdare Mahkemesince, anılan Kanun'un 19. maddesine göre başvuruda bulunulmuş olduğu, Mahkemece idari yargı dosyasının ekinde adli yargı dosyası ile birlikte Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

11. Raportör-Hâkim Gülşen AKAR PEHLİVAN'ın davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ'nin davada adli yargının, Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın ise idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra, gereği görüşülüp düşünüldü:

12. Dava, Adana İl Emniyet Müdürlüğü Trafik Denetleme Şube Müdürlüğünce düzenlenen 21/08/2023 tarihli Ölümlü/Yaralanmalı Trafik Kazası Tespit Tutanağının iptali istemiyle açılmıştır.

13. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesinde, idari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılan iptal davaları idari dava türleri arasında sayılmıştır.

14. Bu düzenlemelere göre, trafik kazası tespit tutanağı, kazaya karışan taraflar arasında çıkabilecek hukuki uyuşmazlıkların çözümüne esas olacak ve trafik zabıtasınca düzenlenecek bir belge olup, idari işlem niteliği de bulunmayan bu belgenin, adli yargı yerlerinde çözümlenecek uyuşmazlıkların görümü sırasında o mahkemelerce değerlendirilecek olduğundan, maddi hasarlı kaza tespit tutanağına yönelik davanın idari yargı yerinde görülmesi olanağı bulunmamaktadır.

15. Bu durumda, davacı tarafından, trafik kazası tespit tutanağına itirazen açılan ve idari yargı yerinde görülmesi olanağı bulunmayan davanın görüm ve çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

16. Yukarıda belirtilen hususlar gözönünde bulundurularak, Adana 2. İdare Mahkemesinin başvurusunun kabulü ile Adana 4. Sulh Ceza Hâkimliğinin 01/09/2023 tarih ve D.İş.No.2023/6005 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna,

B. Adana 2. İdare Mahkemesinin başvurusunun kabulü ile Adana 4. Sulh Ceza Hâkimliğinin 01/09/2023 tarih ve D.İş.No.2023/6005 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA,

27/11/2023 tarihinde, OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Muammer	Nilgün	Doğan	Eyüp
TOPAL	TAŞ	AĞIRMAN	SARICALAR

Üye	Üye	Üye
Ahmet	Mahmut	Bilal
ARSLAN	BALLI	ÇALIŞKAN